

mislukken doorgaans en zijn volgens PLAUT, die daarbij zoo eerlijk is om zijn eigen werk af te breken (zie VON KOLLE en WASSERMANN's *Handbuch*, Deel V, bldz. 59), bovendien onbetrouwbaar. Met serum-reacties bereikte NOISETTE evenmin iets als SORMANI met agglutinatie-proeven.

Ten derde: *m. albicans* is volgens uitstekende onderzoekers allermintst een elementaire soort, maar veeleer een „Sammel-spezies”, een collectief begrip. NOISETTE bijv. zegt: er bestaat geen *saccharomyces* (lees *monilia*) *albicans*, maar het is een klasse met variëteiten. In zulk een geval is het m. i. dubbel gevaarlijk tot een nieuwe soort te besluiten, maar doet men het veiligst, als men aan het — waarschijnlijk — uitblijven van resultaat bij besmettingsproeven en aan het voorkomen op een nieuwe vindplaats geen al te groote beteekenis hecht. Dat anderen er ook zoo over denken, blijkt duidelijk uit de *monilia*-literatuur van de laatste jaren.

Of men liever van *endomyces* spreekt dan van *monilia*, hangt af van de waarde, die men toekent aan de waarneming van VUILLEMIN, die bij zijn spruw-schimmel asci aantoonde. Ik kan mij voorstellen, dat iemand met dezen onderzoeker, zeker niet de eerste de beste, meegaat. Maar niet gaarne zou ik den eisch stellen, eerst de asci aan te toonen, iets wat men in het geheel niet in de hand heeft, en wat, behalve indertijd aan VUILLEMIN, naar ik meen alleen nog eens aan FISCHER en BREBECK is gelukt.

Utrecht,
Augustus 1917.

Dr. S. L. SCHOUTEN,
privaat-docent in de mikrobiologie.

II.

Ter opstelling van een klinische classificatie, zooals die bij favus, ringworm en microsporidie goede diensten bewijst, beschikken wij bij de voor den mensch pathogene *monilia*'s nog over onvoldoende, vaststaande klinische gegevens. In het laatste der waargenomen gevallen van epidermomycose bijv., die intusschen reeds tot over de twintig gestegen zijn, waren niet alleen de schaamstreek, doch ook de streek onder de borstklier diffuus en de geheele huid van den buik en een gedeelte van den rug pleksgewijs aangedaan.

Ik liet enting op het slijmvlies van Guineesche biggetjes achterwege, omdat een negatief resultaat de *monilia albicans* niet zou buiten sluiten.

De waarnemingen van IBRAHIM en GARIN wijzen op de mogelijkheid, dat de verwekker van de mondspruw op de huid epidermomycosis kan veroorzaken. Mede op grond hiervan, doch voornamelijk door het onderzoek van SCHOUTEN, blijf ik nog aan de benaming van *monilia albicans*, syn. *endomyces albicans* vasthouden.

Naar aanleiding van de gebleken moeilijkheden bij de classificatie van nieuw gevonden ziekteveroorzakende schimmelvariëteiten en de verhoogde belangstelling, die de schimmelaandoeningen in ons land, m. i. terecht, beginnen te genieten, dient het volgende in het oog gehouden te worden.

Bij favus, ringworm en microsporidie bijv., waar de verschillende ziekteverwekkende variëteiten voorloopig gerangschikt zijn volgens een klinische classificatie, kan de geneeskundige desnoods zonder den plantkundige arbeiden, omdat dit stelsel met hechte banden aan de kliniek is verbonden. Waar de geneesheer ziekteverwekkende soorten vindt, die nog niet onder zoo'n stelsel zijn ondergebracht, dient de plantkundige het eerste woord te hebben en niet de geneesheer. Het buitenland gaf ons in deze reeds het goede voorbeeld.

Amsterdam, Augustus 1917.

D. MUIJS.

PIJNGEVOEL BIJ MENSCHEN.

Bij operaties aan maag of darmen, onder plaatselijke gevoelloosheid van den buikwand verricht, blijkt het, dat het doorsnijden van maag- of darmwand geen pijn veroorzaakt.

Een dame, bij wie appendectomie werd gedaan onder plaatselijke gevoelloosheid